

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ฟื้นฟูทรัพยากรประมง...ฟื้นฟูเศรษฐกิจ...ฟื้นฟูสังคม

ปีที่ 10 ฉบับที่ 5/57 เดือนมีนาคม 2557

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1 / 19 ม. 3 ถ.เก่าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

บรรณาธิการ

ต้นเดือนมีนาคมโรงเรียนต่างๆเริ่มสอบปลายภาคเรียนที่ 2 จากนั้นก็หยุดยาวไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม หากย้อนกลับไปเมื่อสามสี่ปีที่แล้ว เด็ก ๆ ได้หยุดพักผ่อนวิ่งเล่นกันจนเบื่อไปเลยก็ได้ เด็กในชนบทก็อาจไปหาปลาตามหนองน้ำหรือแหล่งน้ำที่แห้งขอดที่เรียกว่าไปหาลูกคลัก เป็นการเรียนรู้การดำรงชีวิตตั้งแต่เยาว์วัยกันเลยทีเดียว แต่เด็กในยุคนี้ไม่ได้พักผ่อนวิ่งเล่นตามประสาเด็กๆ เพราะต้องไปเรียนพิเศษกัน ส่วนเด็ก ๆ ที่จบชั้น ป.6 ม. 3 หรือ ม.6 คงไม่ได้หยุดพัก เพราะต้องสอบเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

แม้ว่าเข้าสู่หน้าร้อนเต็มตัวแล้ว แต่ในบางพื้นที่ของทะเลสาบสงขลานั้นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำก็ยังไม่ซุกซมเท่าที่ควร เช่น บริเวณทะเลหลวง ส่วนพื้นที่แฉกปากพะยูนและทะเลสาบตอนนอกซึ่งอยู่ใกล้กับทะเลอ่าวไทยมากกว่าเรียกว่าคึกคัก เพราะช่วงนี้สามารถจับกุ้งหัวมันได้เป็นกอบเป็นกำ เนื่องจากปลายปีที่ผ่านมามีฝนตกค่อนข้างน้อย จึงทำให้น้ำทะเลรุกเข้ามาในทะเลสาบได้เร็ว ซึ่งก็ได้พาไข่/ตัวอ่อนของสัตว์น้ำเข้ามาด้วย

นิคม ละอองศิริวงศ์

วาทะดี ๆ มีที่ทะเลสาบ

สวัสดีครับ...พบกันอีกครั้งกับวาทะดี ๆ มีที่ทะเลสาบเขียนมากี่หลายฉบับ ท่านที่ได้อ่านแล้วก็อย่าลืมนะครึ้นนำข้อคิดดี ๆ ที่ได้มาจากวาทะของพี่น้องชาวทะเลสาบสงขลาให้แต่ละครึ้น ที่มีความตั้งใจอยากจะมีส่วนร่วม ในการสร้างจิตสำนึกให้ลูกให้หลาน ให้กับพวกเราทุกคน ร่วมด้วยช่วยกัน ในการดูแลทะเลสาบสงขลาของเรา ไปปฏิบัติเลยนะครึ้น

วาทะดี ๆ มีที่ทะเลสาบฉบับนี้ เราได้รับเกียรติจาก คุณสมนึก ดำน้อย 11 ม.8 ต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา “ถ้าทุกคนร่วมด้วยช่วยกันอย่างจริง ๆ จัง ๆ ทะเลสาบสงขลาจะต้องอยู่กับลูก ๆ หลาน ๆ ของเราตลอดไปอย่างแน่นอน แต่ท่านทำสิ่งเหล่านี้ให้เป็นนิสัยก็

เพียงพอ 1. ขนาดตาอวนต้องมีขนาดที่เหมาะสม 2. ช่วงปล่อยสัตว์น้ำต้องห้ามทำการประมง และ 3. สร้างแนวเขตชัดเจนและห้ามลวงล้าเด็ดขาด”

เยี่ยมเลยครับ คุณสมนึก ผมเห็นด้วยครับ ท่านต่อไปเตรียมความพร้อมไว้เลยครึ้น สำหรับวาทะดี ๆ ของท่าน แล้วทีมงานจดหมายข่าวจะไปหาท่านถึงบ้านอย่างแน่นอนครึ้น

จ่านง ศิราวุฒิ

บรรณาธิการ : ینگยุทธ ปรีดาत्मพะบุตร, สายันต์ เอี่ยมรอด, ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นิคม ละอองศิริวงศ์, ภรณ์ญู ถมพลกรัง , อรัญญา อัศวอารีย์
กองบรรณาธิการ : จ่านง ศิราวุฒิ, ชวัลญเรื่อน สุวรรณรัตน์, มยุรี พัฒโนทัย, ฉวีวรรณ หนูขุน, พลสินธุ์ วิวัฒน์, อนุสรรา แก่นทอง, นรินทร ใหม่วัด
ออกแบบ&งานศิลป์ : ภรณ์ญู ถมพลกรัง, อรรถศาสน วาจิ

สารพันสัตว์น้ำ: ปลาในกลุ่มลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สารพันสัตว์น้ำ : ปลาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ตอน : ปลาเสือข้างลายหรือปลาเสือสุมาตรา

ชื่อสามัญภาษาไทย : ปลาเสือข้างลายหรือปลาเสือสุมาตรา

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Sumatran Tiger Barb

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Puntius partipentazona*

นิเวศวิทยา : อาศัยในน้ำจืด ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงขนาดใหญ่บริเวณน้ำนิ่ง และแม่น้ำที่มีพรรณไม้หนาแน่น เช่น หนอง บึง และแหล่งน้ำหลาก

ลักษณะทั่วไป : ลำตัวป้อม มีหนวด 1 คู่ ที่ปลายขากรรไกรบน เส้นข้างตัวไม่สมบูรณ์ก้านครีบแข็งก้านสุดท้ายของครีบหลังมีขนาดใหญ่ และมีฟันหักด้านหลัง หัวและลำตัวมีสีเหลืองปนส้ม มีแถบสีดำพาดขวางลำตัว 4 แถบ และอีก 1 แถบจากตรงกลางครีบหลังถึงลำตัวส่วนบน ปลายครีบหลังและครีบท้องมีสีแดง ครีบอื่นๆ สีแดงจาง

อาหาร : เสือข้างลายกินลูกกุ้ง ลูกน้ำ ลูกไร แมลงน้ำและเศษซากพืช และสัตว์เน่าเปื่อย

ขนาด : ความยาวประมาณ 3-6 ซม.

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง ทะเลสาบตอนล่าง และลำคลองต่างๆ ที่ไหลลงสู่ทะเลน้อย

ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

ขวัญเรือน สุวรรณรัตน์

เปิดใจใส่จดหมายข่าว

อย่าไปเสียใจหรือน้อยใจเลยนะครับ พี่น้องลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทุก ๆ คน ตอนนี้อกรรรมที่เราได้ทำสะสมเอาไว้ ทะเลสาบสงขลานั้นมันสนองเราแล้ว ไม่มีสัตว์น้ำให้จับ รายได้ถดถอย และพวกเราจะต้องรับกรรมต่อไปอีกนานแสนนาน แต่ก็มีวิธีแก้กรรมโดยที่พวกเราไม่ต้องไปไกลถึงต่างประเทศ หรือไม่ต้องไปหาหมอเก่ง ๆ ที่ไหนหรอกครับ วิธีแก้กรรมก็คือ

1. หมากพลุไม่ต้อง ขอแค่ ลด ละ เลิก ความเห็นแก่ตัว ละอายต่อบาป
2. ปฏิบัติตามกฎกติกาที่กรมประมงและชุมชนกำหนดอย่างเคร่งครัด
3. มีจิตสำนึก และหวงแหนทะเลสาบสงขลา เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อทุกคนปฏิบัติเช่นนี้เหมือนกัน ผมเชื่อว่ากรรมที่เราเคยก่อมันจะค่อย ๆ จางลง และผลแห่งความดีจะค่อย ๆ เข้ามาแทนที่

เปิดใจใส่จดหมายข่าวฉบับนี้อาจจะดูแปลกแหวกแนวสักนิดนะครับเพราะที่ทีมงานจดหมายข่าวของเราตั้งใจที่จะสรุปความรู้สึกของพี่น้องรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลาที่ไม่สบายใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับทะเลสาบสงขลา ณ เวลานี้ โดยเฉพาะเรื่องของปริมาณสัตว์น้ำที่ลดลงอย่างมาก ทีมงานของเรายังคงเป็นกำลังใจให้กับท่านทุก ๆ คนนะครับ ฮู้..ฮู้.. แต่อย่าลืมวิธีแก้กรรมนะ ฮาฮาฮา...

จ่านง ศิราวุฒิ

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา ประจำเดือนมีนาคม 2557

ทะเลสาบสงขลาในอดีตนั้นนับว่ามี ความอุดมสมบูรณ์ไม่น้อย แต่สภาพอากาศ ที่เปลี่ยนแปลงและการทำประมงด้วย เครื่องมือผิดกฎหมายของชาวประมงบาง คน ทำให้ทะเลสาบสงขลาเริ่มขาดแคลนทรัพยากรสัตว์น้ำลง ไปทุกทีแล้ว ดังนั้นกรมประมงจึงจัดทำโครงการฟื้นฟูทรัพยากร ประมงในทะเลสาบสงขลา และให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยการ จัดตั้งชุมชนและมีการอบรมประมงอาสา และกรมประมงได้ทำ การปล่อยสัตว์น้ำลงสู่ทะเลสาบ เพื่อให้สัตว์น้ำแพร่ขยายพันธุ์ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ทะเลสาบ และยังรวมกันทำการปัก เขตอนุรักษ์สัตว์น้ำในทะเลสาบ เพื่อไม่ให้ชาวประมงทำการจับ สัตว์น้ำในเขตอนุรักษ์ สัตว์น้ำวัยอ่อนที่อยู่ในเขตอนุรักษ์จะได้ เจริญเติบโต แพร่ขยายพันธุ์ต่อไป แต่ก็มีชาวประมงบางส่วน เห็นแก่ตัวทำการจับสัตว์น้ำในเขตอนุรักษ์ ต่อไปอาจจะไม่มีคำ กล่าวที่ว่า **“ในน้ำมีปลา”** ก็เป็นได้ ดังนั้นชาวประมงก็ต้องช่วย กันทำให้ทะเลสาบสงขลากลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง โดยการ จับสัตว์น้ำที่มีขนาดใหญ่ และปล่อยสัตว์น้ำขนาดเล็กที่จับมาได้ คืนสู่ธรรมชาติ และภายในชุมชนมีการจัดตั้งธนาคารกุงกักราม นำกุงไขที่จับมาได้ไปไว้ในกระชัง เพื่อให้กุงปล่อยไขออกมา ชาวประมงจะได้ประโยชน์สองทางคือ ช่วยให้กุงได้แพร่ขยาย พันธุ์ในทะเลสาบต่อไป อีกทางหนึ่ง แม่กุงที่ปล่อยไขแล้ว สามารถไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวต่อไป สัตว์น้ำ ที่จับได้ ปลาช่อน 100-200 กก. ปลาสร้อย 100-150 กก. ปลาหัว แข็งหนวดอ่อน 200-250 กก. กุ้งหัวมัน 8,000-9,000 กก. เท่านั้น เอง

ทะเลน้อย...จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด พัทลุง ขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งทำการประมงควบคู่กันไปด้วย แม้ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมาชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อย แต่ ก็พอสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ในเดือนนี้ชาวประมงในแถบ นี้สามารถจับปลาตะเพียนและปลาโสดได้จำนวนมากกว่าทุก เดือนที่ผ่านมา แต่ชาวประมงก็บอกว่าไม่ค่อยได้อะไร และที่ สำคัญแม่ค้าบางรายที่รับซื้อสัตว์น้ำต้องสั่งซื้อปลามาจากภาค กลาง แสดงว่าแถบนี้ไม่ค่อยได้สัตว์น้ำสักเท่าไรก็เป็นได้ สัตว์น้ำ ที่จับได้ ปลาโสด 70-80 กก. ปลาตะเพียน 100-120 กก. ปลาช่อน 70-80 กก. เท่านั้น

ทะเลหลวง...หลังจากกระแสลมเริ่มเงียบไปหลายวัน แล้ว แต่ช่วงนี้ก็เริ่มมีกระแสลมขึ้นมาอีก ทำชาวประมงไม่กล้า ออกไปหาสัตว์น้ำสักเท่าไร ทำให้บริเวณนี้กลับเงียบเหงาเหมือน เดิม และที่สำคัญชาวประมงส่วนใหญ่บ่นกันว่าทำไมปีนี้กุงกักราม

กรามหายไปไหนหมด ผิดไปจากทุก ๆ ปีที่ผ่านมาเลย และก็ขอ ให้กรมประมงช่วยปล่อยกุงกักรามหนอย เพื่อที่ชาวประมงจะได้ มีรายได้อีก สัตว์น้ำที่จับได้ปลาหัวแข็งหนวดอ่อน 100-150 กก. กุงนา 100-200 กก. กุงกักราม 40-45 กก. เท่านั้น

เกาะใหญ่...แถบนี้แหละชาวประมงบ่นกันว่ากุงกักราม หายไปไหนหมดผิดจากทุกปี สัตว์น้ำก็ได้น้อย เรียกว่าเงียบเหงาเลย และที่สำคัญแม่ค้าบางรายจำเป็นต้องออกไปรับซื้อสัตว์น้ำจาก สถานที่ต่าง ๆ เพื่อจะมีสัตว์น้ำส่งให้ลูกค้าที่สั่งซื้อมา และสภาพ อากาศถ้าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวประมงไม่กล้าออกหาสัตว์ น้ำสักเท่าไร

ทะเลสาบตอนใน...กลับมาคึกคักกันอีกแล้ว เพราะช่วงนี้ ชาวประมงจับกุงหัวมันได้เป็นจำนวนมาก สร้างรายได้ให้ชาว ประมงเป็นกอบเป็นกำ แต่ก็น่าเห็นใจชาวประมงบางพื้นที่เหมือน กัน เพราะไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้สักเท่าไร แต่โดยรวมแล้วถือว่า ทะเลสาบตอนในมีสัตว์น้ำให้จับมากขึ้น อาจจะเป็นเพราะน้ำเริ่ม มีความเค็มแล้วก็ได้ สำหรับชาวประมงพื้นที่ไหนจับสัตว์น้ำได้ก็ ขอให้รีบกอบโกยรายได้ก็แล้วกันนะ แต่ก็อย่าลืมนะว่าทุกอย่าง มันก็ต้องมีขึ้นและมีลง บางทีสัตว์น้ำอาจจะย้ายถิ่นฐานไปพื้นที่อื่น ก็เป็นได้ สัตว์น้ำที่จับได้ กุ้งหัวมัน 2,000-2,500 กก. ปลาช่อน 60-70 กก. กุงกักราม 30-40 กก. เท่านั้น

ตลาดปากพะยูน...มองไปทางไหนก็เห็นแต่กุงหัวมันเป็น ส่วนใหญ่ ส่วนสัตว์น้ำอื่นก็มีอยู่บ้าง แม่ค้าหลายราย เรียกยิ้มก็ว่าได้ เพราะชาวประมงสามารถจับสัตว์น้ำได้มากขึ้น ทำให้ตลาดปาก พะยูนคึกคักขึ้นมาอีกแล้ว แม่ค้าจะได้มีรายได้มากขึ้น รวมไปถึง ชาวประมงด้วย เรียกว่าถอยทีถอยอาศัย

ทะเลสาบตอนนอก...ช่วงนี้ชาวประมงออกหาสัตว์น้ำมาก ขึ้น เป็นเพราะช่วงนี้ชาวประมงได้กุงหัวมันเป็นจำนวนมาก ทำให้ แถบนี้คึกคักเป็นพิเศษ มองไปทางไหนก็เห็นชาวประมงนำกุงหัว มันมาขายไม่หยุดหย่อน เรียกว่าสร้างรายได้ให้กับชาวประมงเป็น กอบเป็นกำ อีกอย่างแถบนี้ก็มีปัญหาเรื่องเรืออวนรุนตลอดปี ซึ่งก็ เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้สัตว์น้ำลดน้อยลงไป ต่อไปอาจจะไม่มี สัตว์น้ำให้จับอีกแล้วนะ สัตว์น้ำที่จับได้ กุ้งหัวมัน 4,000-5,000 กก. กุ้งหัวแข็งเล็ก 900-1,000 กก. กุ้งหางแดง 80-90 กก. เท่านั้น

ท่าเสา...หลังจากห่างหายไปสองสามเดือน ชาวประมงก็มี รายได้เป็นกอบเป็นกำสำหรับเดือนนี้ เพราะชาวประมงจับกุงหัว มันได้เป็นจำนวนมาก เรียกว่ามองไปทางไหนก็เห็นแต่ชาวประมง นำกุงมาขายให้กับแม่ค้าไม่ขาดสายเลยทีเดียวนะ ทำให้แม่ค้าไม่มี เวลาเกินขำกิ้นปลากี่ว่าได้...

